

ÎNTRU LĂMURIREA CITITORULUI

Această carte în patru părți și-a propus să încerce să-l așeze pe cititor în fața oglinzii, incitat fiind în a-și pune întrebări.

Cartea nu are o unitate. Sunt patru părți distincte, fiecare dintre ele cu o altă semnificație.

Prima parte este mărturia unui personaj discret, apropiat casei regale, din timpul domniei regelui Carol. Textul, tradus și redactat de mine, aidoma celui original compus sub formă de memorii în limba germană acum un secol, se adaugă celor care ridică un colț din vâlul ce s-a așternut de-a lungul timpului peste acea perioadă. Succinte relatări cu caracter istoric, unele cunoscute și altele de detaliu, originale, trăite de autorul memoriilor, adăugate poveștii personale, întregesc imaginea noastră asupra vieții în acea vreme. De remarcat, invitând la reflecție, sunt trăsăturile de caracter ale autorului, care răzbat din relatări – demnitate, onestitate și un patriotism neobișnuit pentru un cetățean devenit român prin naturalizare.

Al doilea text prezintă un erou real, trecut în uitare, supraviețuitor tenace și dezamăgit al unor vremuri sângeroase și întunecate ale secolului XX, din țara noastră. Dacă regele Carol însuși și, parțial, societatea din acea vreme avea o recunoștință reală pentru valori, nu același lucru se poate spune despre Romania celei de-a doua părți a secolului XX.

Al treilea text, bazat pe o mică și banală întâmplare reală, dar dezvoltat în ficțiune, recunoaște slăbiciunile omului cu credință sau nu, instruit și pretins clarvăzător, îndemnând la un alt mod de reflecție.

Iar ultimul este rezultatul unui capriciu personal.

Este o relatare în spațiul comun al multora similare, privind sentimentele provocate de răsfoirea dosarului personal – apreciez, incomplet – de la securitatea ceașistă, relatare pe care nu m-am putut stăpâni să nu o public.

Dedicând această carte alor mei de lângă mine sau decedați, îmi exprim nădejdea să induc cititorului, pe lângă bucuria lecturii, repet, o reflecție asupra vieții și oamenilor.

O viață trăită cu demnitate,
onestitate, omenie, patriotism

ÎN SLUJBA REGELUI

Eu sunt strănepotul.

Fiind credincioasă principiului „cine vine de niciunde se îndreaptă către nicăieri”, familia mea a prins rădăcini în țară și a avut grijă să păstreze de-a lungul generațiilor obiecte, înscrisuri, amintiri. Astfel, cotrobăind pe ici, pe colo, am descoperit un volum de memorii al străbunicului meu, Wilhelm Herfurth.

Familia lui era originară din Elveția Saxonă, unde deținea niște hoteluri. Bunicul lui a emigrat în primii ani ai secolului 19 la Kronstadt (Brașov), unde a cumpărat tipografia Schobellisch, și a avut 4 copii, unul dintre ei fiind tatăl lui Wilhelm, care a și moștenit tipografia. Unul dintre frați a avut o fabrică de pălării, pe care le exporta și în principate. Devenit cetățean de vază, a fost primar al Kronstadtului și Episcop vicar al bisericii luterane.

Wilhelm Ludwig, străbunicul meu, s-a născut, cum scrie el – în Planeta Soarelui – la 27 martie 1849, ca al doilea copil – din cei patru – ai lui Ferdinand Herfurth și ai Juliei Schaeser.

Și tot el: „eu sunt dintr-un timp cu multe mișcări, un timp revoluționar, când întreaga Ungarie a izbucnit și, cu țările alăturate, la chemarea lui Kossuth, au vrut să se rupă de Austria și să se constituie în state independente.”

La vârsta de 16 ani, sărind cu râvnă anii de studiu, a absolvit liceul, ajungând deja și cunoscător al limbilor română, franceză, engleză și italiană, germana fiindu-i limba de casă.

După un examen–concurs câștigat în mod strălucit în anul 1867, la vârsta de 18 ani, este angajat de biroul de poștă al domnitorului Carol, abia înscăunat. În curând, va deveni șeful acestui birou, rămânând în slujba regelui Carol toți cei 47 de ani de domnie și continuând apoi în slujba reginei Elisabeta și a regelui Ferdinand, până în 1918. A avut legături personale, aproape zilnice, cu membrii familiei regale și cu multe personalități ale epocii.

Memoriile lui, detaliate meticulos pe sute de pagini, scrise într-o germană pe care nu mi-a fost prea ușor să o traduc, redau cu acuratețe pasajele importante ale vieții lui, ale casei regale, ale politicii vremii. Un interes aparte îl pot constitui detaliile privind relațiile de viață, obiceiurile și posibilitățile contemporanilor lui, la nivelul de civilizație și confort tehnologic al epocii (Primele decenii cu electricitate, apoi telegraf, telefon, automobil...).

Din cuprins, din acțiunile lui și din mărturiile vremii, i se relevă o conduită morală ireproșabilă și obiectivitate, ceea ce întregeste valoarea celor înscrise.

Redând în continuare ad literam, atât viața lui, dar mai ales principalele pasaje de interes istoric din acest minunat volum, consider că îndeplinesc și o datorie.

Unele dintre părțile ce cuprind detalii ale evenimentelor de familie și de rudenie le-am condensat în note proprii, intercalate printre cele originale, pentru a mă ralia lipsei de răbdare a cititorului modern.

Îi dau cuvântul lui Wilhelm Herfurth, cu pasaje privind epoca de după împlinirea vârstei de 16 ani.

În februarie 1866, conducătorul după unire al Moldovei și Valahiei – Alexandru Ioan Cuza, a fost răsturnat și s-au pus bazele unei dinastii străine, ereditare, a casei de Hohenzollern-Sigmaringen. Alesul era Prințul Carol de Hohenzollern, al doilea fiu al Principelui Carol Anton von Hohenzollern și al soției sale, Principesa Josephina,

născută Prințesă de Baden. Mama ei, Ștefania, era fiica adoptivă a împăratului Napoleon I. Prințul Carol a fost ales prin plebiscit la 8/20 aprilie, de ziua sa, și proclamat Domnitor al României.

La preluarea tronului, războiul dintre Austria și Prusia era în perspectivă iminentă și de aceea călătoria prin Austro-Ungaria a unui prinț prusac era periculoasă.

Adoptând un strașnic incognito și deghizat ca preot elvețian care călătorea spre Odessa, a păcălit autoritățile austro-ungare și, la 8/20 mai după-amiaza, Domnitorul Carol al României, norocos, a reușit să ajungă cu vaporul pe pământ românesc, la Turnu Severin.

La 10/22 mai au avut loc intrarea sărbătorească în capitala București și imediat depunerea jurământului, după Constituția țării, în camera deputaților, la Mitropolie, unde erau adunați toți deputații și personalitățile de vază religioase și laice ale țării.

Cu această ratificare a început o nouă epocă pentru România.

Turcia, care era interesată să considere România ca un Stat vasal, ca parte a imperiului ei, pusă în fața acestei schimbări bruște, a reacționat cu ostilitate. Erau temeri că va răspunde prin război. Pentru această eventualitate, o parte a armatei noastre a fost concentrată într-o tabără nu departe de București, pe Argeș. Am primit ordinul, în luna iunie, să mă prezint și eu, și anume la Dobreni, unde era cartierul general, pentru serviciul de poștă-telegraf. Într-un vehicul de poștă, cum aveam pe atunci, am plecat singur, după-amiaza, pe o vreme frumoasă. Abia părăsisem împrejurimile orașului că ne-a surprins o furtună cu ploaie, care a transformat drumul prost într-unul de necirculat, cei doi cai rămânând împotmoliți și neputând decât cu mari eforturi să înainteze, pas cu pas. Pe un afluent, poștalionul nepriceput a pierdut și drumul, s-a lăsat noaptea și nu ne-a mai rămas altceva decât să înnoptăm

într-un sat ivit în cale. Ziua următoare am putut să ajung la locul stabilit.

În Dobreni am dus-o foarte bine. Noi, funcționarii, locuiam într-o casă spațioasă al cărei proprietar era Beizadea Mitică¹, unde s-a instalat și biroul de poștă și telegraf. Aici am petrecut mai multe săptămâni și am făcut câteva drumuri scurte la București, la Palat, văzându-mi și părinții.

Între timp, prin tratative, Turcia s-a calmat și tabăra a fost desființată la sfârșitul lui august.

Când m-am întors la București, războiul pruso-german, care izbucnise în iunie, se termina. Austria a fost învinsă și a pierdut hegemonia în Germania. În bătălia de la Königgrätz² a căzut fratele Principelui nostru Domnitor, Anton von Hohenzollern.

Puține zile de la întoarcerea mea de la Dobreni se scuseseră când am primit ordinul să-mi iau în primire în continuare serviciul la Palatul Cotroceni, unde locuia familia domnitoare vară.

În mod direct, lucra acolo un anume Mișu Török³, al cărui tată, cunoscut croitor, era proprietarul unei case mari vizavi de Teatrul Național. Acesta, bazat pe averea tatălui său, juca bucuos rolul de mare domn și lăsa serviciul în seama începătorilor, cum eram eu. El

¹ Dimitrie Ghica (1816-1897), poreclit Beizadea Mitică, fiul Domnitorului Grigore Dimitrie Ghica, politician, deputat, prefect al poliției, primar al Bucureștilor, ministru, prim-ministru, președinte al Senatului.

² Bătălia de la Königgrätz (3 iulie 1866) a adus victoria definitivă a Prusiei. A avut loc în Boemia, între localitățile Königgrätz (azi Hradec Králové, Cehia) și Sadowa (azi Sadová, Cehia).

³ Impozantă casă aflată pe locul unde se ridică astăzi Blocul Societății de Asigurări Adriatica-Trieste, calea Victoriei 39 colț cu str. Câmpineanu. În această casă a funcționat între 1853 și 1898 celebra cafenea Fialkovski, frecventată de lumea bună, de diplomați, actori, scriitori și de artiști.

oricum nu ştia nici o limbă străină, nu înţelegea nici măcar germana, mutilând telegramele pe care le citea familiei domnitoare. De aceea am ajuns eu indispensabil în acest loc.

Am rămas acolo până la sfârşitul lui octombrie şi anume până la plecarea Domnitorului Carol la Constantinopol, cu scopul de a face o vizită politicoasă de scuze sultanului. Cu aceasta, recunoaşterea lui a devenit fapt împlinit şi politica externă a ţării a intrat într-un stadiu liniştit.

Iarna îmi făceam serviciul la biroul central de telegraf, iar pe timpul verii, din nou la Cotroceni. Török a plecat definitiv. Situaţia a continuat până în toamna lui 1868, când s-a instalat şi în palatul din Bucureşti un birou de telegraf.

Anul 1867 i-a adus griji mari şi amare dezamăgiri tatălui meu. Tipografia Ministerului de Război, unde era director şi pentru care vânduse tipografia din Kronstadt şi se mutase la Bucureşti, s-a închis – raţiuni economice ale statului din cauza deficitului din timpul domniei lui Cuza-Vodă. Sperase să-şi asigure viaţa printr-o ocazie, şi anume cea de a cumpăra o tipografie alăturată, a unui anume Ulrich, împreună cu un prieten, Johann Weis, pe care el însuşi îl chemase de la Braşov pentru asta. Acest prieten bogat şi risipitor a sărăcit şi nimic nu s-a mai realizat. De câte ori pierdea, tatăl meu considera că e o pedeapsă de la Dumnezeu, pe care a primit-o pentru că nu a făcut armata. Şi a pierdut mereu, sărăcind.

Din primul moment am vrut să le pun la dispoziţie părinţilor mei tot ce câştigam, să-mi ajut familia şi surorile. Luasem examenul de ofiţer cu bine şi în noiembrie 1867 am fost avansat. Câştigam acum 500 lei pe lună, o sumă frumoasă. Au refuzat cu lacrimi în ochi, mama mi-a făcut cadou un album de fotografii şi laudele lor la adresa reuşitelor mele au trecut graniţele, la rudele noastre din Kronstadt şi din Germania.

Fotografie a lui W. Hertfurth la 35 de ani

Soția lui W. Hertfurth, Constance (Wagner)

W. Hertfurth cu soția, Constance,
și cele două fiice, Hulda și Ella